

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

7

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ
ΝΟΤΙΑΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΑΓ.ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ARK-SIGN

ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

ΑΘΗΝΑ 11475

ΤΗΛ :210-6452374

FAX :210-6452374

Email: pantsa@otenet.gr

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ

Dr. Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.- D.P.L.G.

Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2004

ARK-SIGN

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ :210-6452374 FAX :210-6452374 Email: pantsa@otenet.gr

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΑΘΗΝΑ Φεβρουάριος 2004

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΣ

Πίνακας Περιεχομένων Τεχνικής Έκθεσης

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
- Πορεία εργασιών αποκατάστασης Καθολικού Αγίας Κυριακής	4
- Μεθοδολογία τεκμηρίωσης	5
- Κατάλογος περιεχομένων μελέτης	6
A. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ	7
A.1. Η θεμελίωση του «τρίτου κλίτους»	7
A.2. Αρχιτεκτονική περιγραφή	7
A.3. Οικοδομικές φάσεις – Χρονολόγηση	8
B. ΠΡΟΤΑΣΗ	10
B.1. Αποκατάσταση της αρχικής μορφής του νότιου τοίχου της Αγ. Κυριακής	10
B.2. Αποκατάσταση του ίχνους της θεμελίωσης του τρίτου κλίτους	10
B.3. Εργασίες συντήρησης νότιου τοίχου της Αγ. Κυριακής	11
B.4. Άλλες εργασίες	12
B.5. Συνοπτική έκθεση φάσεων επέμβασης	14
Λεζάντες πινάκων φωτογραφιών	14

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο της μελέτης είναι αποτύπωση των οικοδομικών λειψάνων του λεγόμενου «τρίτου κλίτους» του Καθολικού της Ι.Μ. Αγίας Κυριακής στην Παλαιοχώρα της Αίγινας, ο συσχετισμός τους με τον σωζόμενο δίδυμο ναό και η διαχείριση και ανάδειξή τους.

Τα οικοδομικά λείψανα αποκαλύφθηκαν μετά τις ερευνητικές τομές και τις ανασκαφικές εργασίες που ακολούθησαν κατά μήκος του νότιου τοίχου του ναού της Αγίας Κυριακής, στα πλαίσια των εργασιών αποκατάστασης του Καθολικού, που έχουν ξεκινήσει από το φθινόπωρο του 2003.

Κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου 2003 η 2^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων πραγματοποίησε τις πρώτες αρχαιολογικές τομές, υπό την επίβλεψη των αρχαιολόγων Κας Σταυρούλας Παπανικολοπούλου και Κας Μαρίνας Βόγγλη, διευρύνοντας τις διερευνητικές τομές στην εξωτερική βάση του νότιου τοίχου, ενώ κατά το 1^ο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου η ανασκαφή επεκτάθηκε, καλύπτοντας όλο το μήκος του νότιου τοίχου και σε ένα πλάτος 2–2,50μ. Οι τομές ανέδειξαν τη θεμελίωση της νότιας τοιχοποιίας μιας τρίτης πτέρυγας του συγκροτήματος του καθολικού, που θα αποκαλέσουμε συμβατικά «τρίτο κλίτος» (χωρίς να μπορούμε να υποθέσουμε ότι επρόκειτο για χώρο που συμμετείχε στο τελετουργικό του ναού), καθώς και δύο εγκάρσιων θεμελιώσεων. Η ύπαρξη του τρίτου κλίτους είχε επισημανθεί ήδη κατά τη φάση της Μελέτης.

Κατά την επίσκεψη των επιβλεπόντων μηχανικών στο έργο, στις 12 Δεκεμβρίου 2003, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον Εφορο της 2^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Χαράλαμπο Πέννα, κατά την οποία αποφασίσθηκε να πραγματοποιηθεί αποτύπωση των οικοδομικών λειψάνων, συσχετισμός με το υπάρχον κτίριο του Καθολικού και πρόταση ένταξής τους.

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε μετά από ανάθεση του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Γραφείο Αρχιτεκτονικού & Αστικού Σχεδιασμού των Παναγιώτη Τσακόπουλου και Τόνιας Κατερίνη που είχε εκπονήσει και τη Μελέτη Αποκατάστασης του Καθολικού (κατάθεση μελέτης: Απρίλιος 2002, έγκριση μελέτης: 5-2-2003).

Υπεύθυνοι της μελέτης ήσαν ο Παναγιώτης Τσακόπουλος Δρ. αρχιτέκτων Ε.Μ.Π.-Δ.Ρ.Λ.Γ. και η Τόνια Κατερίνη αρχιτέκτων Ε.Μ.Π. Συνεργάστηκε ο φοιτητής αρχιτεκτονικής Νίκος Γεωργούσης. Σύμβουλος για θέματα στατικής ήταν ο Μάνος Κυριαζής, Πολιτικός-Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Πορεία εργασιών αποκατάστασης Καθολικού Αγίας Κυριακής

Οι εργασίες αποκατάστασης του Καθολικού της Αγίας Κυριακής ξεκίνησαν τον Σεπτέμβριο του 2003. Στις 18 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε η πρώτη επί τόπου επίσκεψη και έγινε συνάντηση των συντελεστών του έργου κατά την οποία αποφασίστηκε να προηγηθούν οι εργασίες στερέωσης των τοιχογραφιών και να ακολουθήσει η καθαίρεση των σαθρών κονιαμάτων στις τοιχοποιίες του ναού και η πραγματοποίηση τριών διερευνητικών τομών του εδάφους στα θεμέλια του νότιου τοίχου, όπου εμφανίζεται έντονο πρόβλημα απόκλισης και εκτεταμένα προβλήματα υγρασίας. Ελήφθησαν επίσης δείγματα λίθων, επιχρισμάτων, αρμολογημάτων και κονιαμάτων από τις εξωτερικές και τις εσωτερικές τοιχοποιίες του ναού, προκειμένου να προωθηθούν για εργαστηριακή ανάλυση, που θα συνεισφέρει στον καθορισμό της σύνθεσης των νέων κονιαμάτων και αρμολογημάτων. Η εργαστηριακή ανάλυση των λίθων και των κονιαμάτων ολοκληρώθηκε από το Εργαστήριο Συντήρησης Υλικών του Τμήματος Χημικών Μηχανικών του Ε.Μ.Π. τον Φεβρουάριο του 2004.¹

Οι εργασίες στερέωσης των τοιχογραφιών πραγματοποιήθηκαν στις αρχές Οκτωβρίου του 2003.² Κατά το ίδιο διάστημα ξεκίνησε η καθαίρεση των σαθρών επιχρισμάτων και αρμολογημάτων στις εξωτερικές τοιχοποιίες του ναού που ολοκληρώθηκε στο τέλος του Νοεμβρίου και καθαρίστηκαν οι στέγες και τα λούκια από τις ξερές πευκοβελόνες.

Οι διερευνητικές τομές του εδάφους στη βάση του νότιου τοίχου ολοκληρώθηκαν στις αρχές του Οκτωβρίου. Διαπιστώθηκε ότι ο πρόσθετος νότιος τοίχος αντιστήριξης είναι πλημμελώς θεμελιωμένος πάνω σε βραχώδες υπόστρωμα, σε βάθος 40-80εκ., συνεπώς δεν τίθεται θέμα καθίζησής του, αλλά ολίσθησης, λόγω ανομοιογενούς θεμελίωσης. Εκτιμήθηκε επίσης (με βάση την έντονη κλίση του εδάφους στο οποίο έχει κτισθεί ο δίδυμος ναός) ότι η ανερχόμενη υγρασία στο εσωτερικό του νότιου τοίχου οφείλεται εν μέρει σε κατακράτηση υγρασίας από το υπόστρωμα χώματος, κάτω από τις λίθινες πλάκες του δαπέδου του ναού (ανάντι υγρασία) και μειωμένη δυνατότητα εξαερισμού λόγω του διπλού πάχους του τοίχου, που φθάνει το 1,20μ. Η συναρμογή του τοίχου αντιστήριξης με την νότια τοιχοποιία της Αγ. Κυριακής, καλυμμένη μεταγενέστερα με τσιμεντοκονία, αποτελεί επίσης σημαντική πηγή προβλημάτων από την υγρασία.

Κατόπιν των παραπάνω αποφασίστηκαν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Να κατασκευασθεί χαλινός από οπλισμένο σκυρόδεμα, 60εκ. ύψους και 25-30εκ. πλάτους, στο κατώτατο σημείο του τοίχου και πάντως κάτω από το επίπεδο του φυσικού εδάφους. Θα χρησιμοποιηθούν διατμητικά βλήτρα Φ12χιλ. (4τεμ./μ.) αγκυρούμενα στα συμπαγή λιθοσώματα του τοίχου, ενώ θα γίνει εισχώρηση κάτω από τον τοίχο στις θέσεις που υπάρχει μαλακό υπόστρωμα. Θα χαντρωθεί επί

¹ Βλ. Ε.Μ.Π., Τμήμα Χημικών Μηχανικών, Τομέας Επιστήμης και Τεχνικής των Υλικών, «Μελέτη των φυσικοχημικών και ορυκτολογικών χαρακτηριστικών δειγμάτων κονιαμάτων και λίθων του Καθολικού της Μονής Αγίας Κυριακής στην Παλαιοχώρα της Αίγινας», Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθ. Α. Μοροπούλου, Ερευνητική ομάδα: Α. Μπακόλας, Σ. Αναγνωστοπούλου, Ε. Αγγελικοπούλου, Αθήνα Φεβρουάριος 2004.

² Βλ. «Συντήρηση Τοιχογραφιών. Α' φάση: «Σωστικές Επεμβάσεις» στον δίδυμο (δίκλιτο) ναό της Αγίας Κυριακής στην Παλαιοχώρα της Αίγινας», Εργοδότης: Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Ανάδοχος έργου: Π. Δρίτσας & Σία Ο.Ε., Ειδικός συνεργάτης: Α. Σημαντώνη, Αθήνα 2003.

πλέον στο βραχώδες υπόβαθρο με μικροπασάλους. Πριν τη σκυροδέτηση θα προηγηθεί σχολαστικός καθαρισμός της επιφάνειας και των αρμών της βάσης του τοίχου και βαθύ αρμολόγημα. Ο χαλινός θα αποτελέσει και την μια παρειά της τάφρου εξαερισμού που προβλέπεται από τη μελέτη και ταυτίζεται πλέον με την ανασκαφή.

- Να πραγματοποιηθεί τομή στο εσωτερικό της Αγίας Κυριακής, κατά μήκος του νότιου τοίχου για να γίνει εξυγίανση του δαπέδου.

- Για την εκτόνωση της ανάντι υγρασίας που εγκλωβίζεται κάτω από το δάπεδο, να τοποθετηθούν υπό κλίση διαμέσου του θεμελίου του τοίχου και του χαλινού, διάτρητοι πλαστικοί σωλήνες διαμέτρου περ. 7εκ., ανά περ. 1,50μ. Η διάνοιξη των οπών για την τοποθέτηση των σωλήνων θα γίνει με «καροτιέρα» χειρός. Είναι δυνατόν το χωμάτινο υπόστρωμα του λίθινου δαπέδου να αντικατασταθεί με σκύρα για καλύτερη εκτόνωση της υγρασίας.

Κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου 2003 η 2^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων πραγματοποίησε τις πρώτες αρχαιολογικές τομές, διευρύνοντας τις διερευνητικές τομές στην εξωτερική βάση του νότιου τοίχου, που επεκτάθηκαν, καλύπτοντας όλο το μήκος του και σε ένα πλάτος 2-2,50μ. υπό την επίβλεψη των αρχαιολόγων Κας Παπανικολοπούλου και Κας Μαρίνας Βόγγλη.

Κατά την επίσκεψη των επιβλεπόντων μηχανικών στο έργο, στις 12 Δεκεμβρίου 2003, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον Έφορο της 2^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Χαράλαμπο Πέννα, κατά την οποία αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί αποτύπωση των οικοδομικών λειψάνων, συσχετισμός με το υπάρχον κτίριο του Καθολικού και πρόταση ένταξής τους. Η αποτύπωση πραγματοποιήθηκε από τους μελετητές αρχιτέκτονες στις αρχές Ιανουαρίου 2004.

Κατά τη διάρκεια του Δεκεμβρίου ολοκληρώθηκαν οι εργασίες καθαρισμού των λίθινων πλακών του δαπέδου του Καθολικού, οι εσωτερικές τομές του δαπέδου κατά μήκος του νότιου τοίχου (αφού προηγήθηκε αφαίρεση και αρίθμηση των πλακών) και η διεύρυνση της τάφρου εξαερισμού του βόρειου τοίχου, της οποίας ο πυθμένας προστατεύθηκε με διάστρωση ισχυρής τσιμεντοκονίας.

Μεθοδολογία τεκμηρίωσης

Εφαρμόστηκε η συμβατική (τοπομετρική) μέθοδος αποτύπωσης (κορδέλα, δίμετρο, πεντάμετρο, σταδία, αλφάδι, νήμα της στάθμης, αλφαδολάστιχο) για τις κατόψεις, τομές και όψεις που σχεδιάσθηκαν γραμμικά σε κλίμακα 1:50 (περιθώριο σφάλματος 1 – 2εκ.) σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Για τη σχεδίαση χρησιμοποιήθηκε πρόγραμμα AutoCAD LT 2002 (Serial Number: 700-50717695). Η επεξεργασία των όψεων και των τομών της Τεκμηρίωσης και της Πρότασης έγινε σχεδιαστικά με το χέρι. Η φωτογράφιση έγινε από τους μελετητές.

Κατάλογος περιεχομένων μελέτης

Η μελέτη παρουσιάζεται σε ένα ενιαίο τεύχος Α3, που περιλαμβάνει την Τεχνική Έκθεση, τη φωτογραφική τεκμηρίωση και τα σχέδια της Τεκμηρίωσης και της Πρότασης. Τα σχέδια που συνοδεύουν τη μελέτη είναι αναλυτικά τα ακόλουθα:

Τεκμηρίωση

Α/α	Τίτλος σχεδίου	κλίμακα
Τα.01	Κάτοψη Αρχαιολογικής Ανασκαφής	1:50
Τα.04Α	Τομή Ζ-Ζ, νότια όψη	1:50
Τα.05Β	Τομές Α-Α, Α1-Α1	1:50
Τα.06Β	Τομές Β-Β, Β1-Β1	1:50
Τα.07Β	Τομές Γ-Γ, Γ1-Γ1	1:50

Πρόταση

Α/α	Τίτλος σχεδίου	κλίμακα
Πα.01	Κάτοψη	1:50
Πα.04Α	Τομή Ζ-Ζ, νότια όψη	1:50
Πα.05Β	Τομές Α-Α, Α1-Α1	1:50
Πα.06Β	Τομές Β-Β, Β1-Β1	1:50
Πα.07Β	Τομές Γ-Γ, Γ1-Γ1	1:50

Α. Τεκμηρίωση

Α.1. Η θεμελίωση του «τρίτου κλίτους»

Οι ανασκαφικές τομές κατά μήκος του νότιου τοίχου έφθασαν στα επίπεδα του βραχώδους εδάφους, στις στάθμες -1,75, -2,20, -2,45 και -1,75 (μετρούμενες από τη στάθμη του εσωτερικού δαπέδου της Αγίας Κυριακής που συνιστά στις μετρήσεις μας τη στάθμη +0,00), στα τέσσερα διαδοχικά σκάμματα από ανατολικά προς τα δυτικά.

Το πάχος του εγκάρσιου θεμελίου (που αντιστοιχεί περίπου στο ύψος του τοίχου του ιερού βήματος του σωζόμενου δίδυμου ναού) είναι περί τα 85εκ. Η τοιχοποιία του σώζεται μέχρι τη στάθμη -1.45/-1,17. Υπολείμματα ασβεστούδροχρώματος διακρίνονται στη δυτική της παρειά. Σε συνέχεια αυτού του στοιχείου, προς νότον, υφίστανται τα υπολείμματα μικρού εγκάρσιου τοίχου αντιστήριξης υπαίθριας διαμόρφωσης.

Δύο δευτερεύουσες, πλημμελώς κατασκευασμένες εγκάρσιες τοιχοποιίες, παράλληλες προς την προηγούμενη, πλάτους από 20 έως 40εκ. υφίστανται μέχρι τις στάθμες -1,60 και -1,70.

Το πάχος της τοιχοποιίας του νότιου επιμήκους τοίχου είναι 85εκ. στο ανατολικό του τμήμα, που σώζεται μέχρι τη στάθμη -1,20. Το πάχος της αντίστοιχης θεμελίωσης που διακρίνεται στο δυτικό τμήμα σε χαμηλότερη στάθμη -1,35) είναι 115εκ. διάσταση που προκύπτει από την επέκταση κατά 30εκ. περ. της θεμελίωσης του τοίχου προς το εσωτερικό του κλίτους. Με την ολοκλήρωση της ανασκαφής αφαιρέθηκαν οι μη συνεκτικοί λίθοι και απέμεινε λιθοδομή πάχους 25-40εκ.

Στο νοτιοδυτικό άκρο είναι σαφής η γωνία της τοιχοποιίας, στη στάθμη -1,65 (υπάρχουν υπολείμματα ασβεστούδροχρώματος).

Οι διερευνητικές τομές κατά μήκος του νότιου τοίχου, από την εσωτερική πλευρά του (κλίτος της Αγίας Κυριακής) αποκάλυψαν παράλληλα την ύπαρξη θεμελίου σε προεξοχή 30εκ. από τη βάση του τοίχου (συνολικό πάχος μετρούμενο από την εξωτερική παρειά 90εκ.) που ξεκινά σε βάθος 60-70εκ. από τη στάθμη του δαπέδου (στάθμη +0,00). Οι τομές συνάντησαν το βραχώδες υπόστρωμα σε βάθος -1,50 και -1,60.

Τα θεμέλια των τοιχοποιιών είναι κατασκευασμένα από αργολιθοδομή με άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο συνδετικό κονίαμα.

Χρήση επιχρίσματος (με επιχρωματισμό με ασβεστούδροχρώμα) έχει γίνει στις εγκάρσιες τοιχοποιίες, πράγμα που υποδεικνύει ότι ήσαν εμφανείς.

Α.2. Αρχιτεκτονική περιγραφή

Το λεγόμενο «τρίτο κλίτος» διατάσσεται παράλληλα προς την Αγία Κυριακή, στη νότια πλευρά της, ξεκινώντας από την περασιά της δυτικής όψης και καταλήγοντας σε προεξοχή 2,00μ. από τη νοτιοανατολική της γωνία. Στη βόρεια πλευρά της προεξοχής τοποθετείται και η θυρίδα εισόδου από τον υπαίθριο χώρο, κλεισμένη σήμερα με μεταγενέστερη τοιχοποιία.

Δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί αν υπήρχε εσωτερική επικοινωνία μεταξύ του κλίτους της Αγ. Κυριακής και του τρίτου κλίτους, αφού ο τοίχος αντιστήριξης εξωτερικά και η μεταγενέστερη αγιογράφηση εσωτερικά δεν επιτρέπουν την εξαγωγή συμπερασμάτων. Για τους ίδιους λόγους δεν είναι δυνατή η εξέταση της

κατασκευαστικής σχέσης μεταξύ των δύο τμημάτων. Δεν είναι συνεπώς δυνατό να έχουμε κάποια άποψη για τη λειτουργία του χώρου, αν δηλαδή ήταν λατρευτικός χώρος, ή λειτουργούσε ανεξάρτητα ως χώρος της μονής. Σε κάθε περίπτωση δεν ανιχνεύεται η ύπαρξη κόγχης ιερού.

Είναι ίσως πιθανή η ύπαρξη επικοινωνίας μεταξύ των δύο τμημάτων μέσω ανοίγματος στο τύμπανο του δυτικού τυφλού αψιδώματος του νότιου τοίχου, που κλείσθηκε μεταγενέστερα από τον τοίχο αντιστήριξης μετά την κατάρρευση του τρίτου κλίτους, σε αντίθεση με το παράθυρο/θυρίδα φωτισμού.

Οι εξωτερικές διαστάσεις του τρίτου κλίτους είναι 3,60μ. στην ανατολική εγκάρσια πλευρά, 1,80μ. στη δυτική εγκάρσια πλευρά και 10,50μ. στη νότια πλευρά.

Το εσωτερικό του πλάτος κυμαίνεται από 2,15μ. στην ανατολική πλευρά μέχρι 1,60μ. στη δυτική, ενώ το συνολικό εσωτερικό μήκος είναι περ. 9,00μ. (αντίστοιχα, το εσωτερικό πλάτος του κλίτους της Αγίας Κυριακής είναι 2,46μ. και της Ζωοδόχου Πηγής 2,76μ. και το εσωτερικό μήκος, χωρίς την κόγχη του ιερού είναι περ. 7,00μ.). Το πάχος της ανατολικής και βόρειας τοιχοποιίας που διασώζονται μέχρι τη γένεση του θόλου είναι 65-70εκ.

Το τρίτο κλίτος καλύπτονταν από θόλο, η γένεση του οποίου διασώζεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Αγίας Κυριακής. Φαίνεται να υπήρχε μια τουλάχιστον πρόσβαση από τη βόρεια πλευρά, στο ίδιο περίπου επίπεδο με τον υπαίθριο χώρο, πλάτους 80εκ. περ. και ύψους 1,75μ. από την υπάρχουσα στάθμη του εδάφους -1,05 (στάθμη πρεκιού +0,70 από το εσωτερικό δάπεδο της Αγίας Κυριακής).

Δεν είναι δυνατός ο εντοπισμός της στάθμης του δαπέδου του τρίτου κλίτους. Από τα υπολείμματα ασβεστουδροχρώματος στο δυτικό εγκάρσιο θεμέλιο συμπεραίνεται ότι το επίπεδο του δαπέδου βρισκόταν πιθανόν κάτω από τη στάθμη -1,95.

A.3. Οικοδομικές φάσεις – Χρονολόγηση

Τα ερείπια της γένεσης του θόλου στο ΝΑ άκρο του καθολικού και η ύπαρξη του ανοίγματος/ παραθύρου στον νότιο τοίχο του κλίτους της Αγ. Κυριακής και στον πρόσθετο τοίχο αντιστήριξης μας είχαν οδηγήσει, στη φάση της μελέτης, σε μια σειρά υποθέσεων σχετικά με τη χρονολόγηση των οικοδομικών φάσεων του Καθολικού. Τα υπολείμματα του θόλου μας οδήγησαν κατ' αρχήν στην υπόθεση ότι, παράλληλα προς το κλίτος της Αγίας Κυριακής υπήρχε κάποιος θολοσκέπαστος χώρος που κατέρρευσε όταν συνέβη ο σεισμός ή η καθίζηση του εδάφους που προκάλεσε και την αποκόλληση του νότιου τοίχου. Από την εξέταση των ερειπίων είναι σαφές ότι το καταρρεύσαν τμήμα προϋπήρχε του τοίχου αντιστήριξης, αλλά είχε κτισθεί μετά την ολοκλήρωση του κλίτους της Αγίας Κυριακής (πιθανώς μεταξύ του 1538 και του 1664, βλ. Α.2. Ιστορία-Τοπογραφία, σελ. 5 Τεχν. Έκθεσης μελέτης Αποκατάστασης), του οποίου διακρίνονται οι γωνιόλιθοι της ΝΑ γωνίας.

Στο παράθυρο που έχει ανοιχθεί στον τοίχο αντιστήριξης αντιστοιχεί ένα όμοιο άνοιγμα στον αρχικό νότιο τοίχο του κλίτους της Αγίας Κυριακής, του οποίου είναι εμφανής η ποδιά και το πώρινο πλαίσιο. Θεωρήσαμε ότι όταν χτίσθηκε ο τοίχος αντιστήριξης, για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα αποκόλλησης και απόκλισης του νότιου τοίχου, το εσωτερικό αυτό άνοιγμα ήταν σε λειτουργία, πιθανώς για την επικοινωνία του ναού με τον προς Ν θολοσκεπή χώρο, ή προγενέστερα σαν εξωτερικό άνοιγμα για λόγους

φωτισμού και αερισμού. Το κλείσιμο του ανοίγματος έγινε λίγο μεταγενέστερα, προκειμένου να εκτελεσθούν οι τοιχογραφίες του τυμπάνου του τυφλού αψιδώματος.

Δεν πρέπει να αποκλεισθεί, τέλος, η περίπτωση, μέρος των θεμελιώσεων προς τα δυτικά, να αποτελούσαν προετοιμασία οριζοντίωσης δαπέδου υπαίθριων διαμορφώσεων.

Από την εξέταση των ερειπίων του καταρρεύσαντος θολοσκεπούς τμήματος συμπεράναμε ότι η κατασκευή του είναι παρόμοια με αυτήν της Αγ. Κ. και της Ζωοδόχου Πηγής (σχεδόν ισόδομο σύστημα με λαξευμένους λίθους και παρεμβολή κεραμικών ή μικρών λίθων στα διάκενα), πρέπει λοιπόν να έγινε την ίδια εποχή. Σημειώσαμε επίσης ότι «η χρήση του συνδετικού κονιάματος στο ίδιο επίπεδο/περασιά με τους λίθους, που προφανώς σώζεται από την εποχή της κατασκευής (και πάντως πριν την κατάρρευση), παρόμοια με την αντιμετώπιση που έχει όλη η ανατολική τοιχοποιία, μας δίνει μια ένδειξη για την αρχική εικόνα του μνημείου και δίνει την κατεύθυνση που πρέπει να έχει το αρμολόγημα κατά την αποκατάσταση».

B. Πρόταση

B.1. Αποκατάσταση της αρχικής μορφής του νότιου τοίχου της Αγ. Κυριακής

Η αρχαιολογική ανασκαφή στη νότια πλευρά της Αγίας Κυριακής αποκάλυψε το περίγραμμα ενός ακόμα παράλληλου επιμήκους χώρου, που αποκαλέσαμε «τρίτο κλίτος», κτισμένου μεταγενέστερα από το κλίτος της Αγίας Κυριακής και ίσως προγενέστερα και από το κλίτος της Ζωοδόχου Πηγής, δίνοντας στο συγκρότημα της μονής μια διαφορετική, πιο ολοκληρωμένη εικόνα από αυτήν που είχαμε μέχρι τώρα.

Η διατήρηση του τοίχου αντιστήριξης που χρονολογείται μετά την κατάρρευση του νότιου κλίτους λόγω σεισμού ή καθίζησης του εδάφους, φαίνεται πλέον να δικαιολογείται σε μικρότερο βαθμό, αφού δυσκολεύει την κατανόηση του συνόλου, δεν επιτρέπει την πρόσληψη της αρχικής μορφής του νότιου τοίχου στο κατά τεκμήριον αρχαιότερο τμήμα του συγκροτήματος, το κλίτος της Αγίας Κυριακής, χωρίς ταυτόχρονα να έχει αυτόνομη αρχιτεκτονική ή ιστορική αξία, ή να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του συγκροτήματος. Πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπ' όψιν ότι συνυπήρξε με το κτίριο ήδη από τα μέσα του 17^{ου} αιώνα τουλάχιστον, δηλαδή μετά την κατάρρευση του τρίτου κλίτους, αλλά πριν από την έναρξη της τοιχογράφησης του ναού.

Προτείνεται κατ' αρχήν η καθαίρεση, ολική ή μερική του πρόσθετου τοίχου αντιστήριξης της νότιας πλευράς, προκειμένου να αναδειχθεί ο δίδυμος ναός στη μορφή που είχε πριν την κατάρρευση του νότιου κλίτους. Η καθαίρεση θα πρέπει να γίνει με προσεκτική αφαίρεση των λίθων και να ξεκινήσει από το ανατολικό προς το δυτικό άκρο, ώστε να εξάγονται σταδιακά συμπεράσματα για τη στατικότητα του εσωτερικού νότιου τοίχου και το δέσιμο ή όχι των δύο στοιχείων μεταξύ τους. Θυμίζουμε ότι ο νότιος τοίχος, στο επάνω μέρος του, παρουσιάζει σημαντική απόκλιση από την κατακόρυφο. Μπορεί να εξετασθεί και η δυνατότητα μερικής καθαίρεσης του τοίχου αντιστήριξης, μόνον στο ανατολικό τμήμα του, οπότε θα μπορούσαμε να έχουμε παράλληλα και την αρχική εικόνα του μνημείου, κρατώντας και την ανάμνηση της αντιστήριξης.

Ακόμα προτείνεται η εκ νέου διάνοιξη της βόρειας θυρίδας εισόδου στο τρίτο κλίτος, παράλληλα με τις απαραίτητες εργασίες συντήρησης του ανατολικού και βόρειου τμήματος των τοιχοποιιών του.

Τα προϊόντα των κατεδαφίσεων θα συγκεντρωθούν με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους σε εργασίες συντήρησης του κτιρίου ή των διαμορφώσεων των υπαίθριων χώρων του συγκροτήματος.

B.2. Αποκατάσταση του ίχνους της θεμελίωσης του τρίτου κλίτους

Κατά τη διάρκεια της αρχαιολογικής ανασκαφής, κατά τη φάση της διεύρυνσης των αρχικών τομών και ανάδειξης του συνόλου του περιγράμματος του τρίτου κλίτους, μεταξύ της 12-12-2003 και της 16-1-2004, φαίνεται ότι απομακρύνθηκε ένα μέρος της λιθοδομής του θεμελίου της νότιας επιμήκους πλευράς, που δεν είχε μεγάλη συνεκτικότητα.³ Ως αποτέλεσμα έχουμε μian ελλιπή και εν μέρει ακατανόητη εικόνα του περιγράμματος από την απομένουσα λιθοδομή.

³ Οι επιβλέποντες μηχανικοί δεν ενημερώθηκαν για τους λόγους που οδήγησαν τον εργολάβο ή τους υπεύθυνους της ανασκαφικής έρευνας σ' αυτήν την απόφαση. Σε κάθε περίπτωση οι εργασίες πραγματοποιούνταν με την επίβλεψη των αρχαιολόγων της αρμόδιας Εφορείας.

Προτείνεται η αποκατάσταση του υφιστάμενου θεμελίου με χρήση της παρακείμενης λιθορριπής που προέρχεται από αυτό, μέχρι του ύψους του σωζόμενου τμήματος και η συντήρησή του (με αρμολόγημα), ώστε να είναι εμφανές στο έδαφος το περίγραμμα του τρίτου κλίτους, χωρίς να υπάρχει κίνδυνος αποσάθρωσής του από τις βροχοπτώσεις.

Τα οικοδομικά λείψανα θα καλυφθούν με λιθορριπή και χώμα μέχρις ενός ύψους 20εκ. περίπου κάτω από την σημερινή τελική τους επιφάνεια (στάθμη περ. -1,20), ώστε το ίχνος τους να είναι ευδιάκριτο. Η απορροή των νερών της βροχής θα γίνεται με αποστράγγιση μέσω διάτρητων πλαστικών σωλήνων που θα οδηγούν τα νερά προς το έδαφος, έξω από το περίγραμμα του θεμελίου, με τελικό στόχο να απορρεύσουν προς την νότια κλιτύ.

B.3. Εργασίες συντήρησης νότιου τοίχου Αγίας Κυριακής

Η κατασκευή του χαλινού από οπλισμένο σκυρόδεμα θα πραγματοποιηθεί στη βάση του εσωτερικού νότιου τοίχου της Αγ. Κυριακής, στην περίπτωση της καθαίρεσης του τοίχου αντιστήριξης, ώστε να εμποδιστεί περαιτέρω ολίσθησή του. Το ύψος του χαλινού και η τελική μορφή του θα καθοριστούν αφού ολοκληρωθεί η διερευνητική εκσκαφή μέχρι την βάση των θεμελίων.

Μπορούμε να προτείνουμε κατ' αρχήν διαστάσεις 60εκ. ύψους και 25-30εκ. πλάτους, στο κατώτατο σημείο του τοίχου και πάντως κάτω από το επίπεδο του φυσικού εδάφους. Θα χρησιμοποιηθούν διατμητικά βλήτρα Φ12χιλ. (4τεμ./μ.) αγκυρούμενα στα συμπαγή λιθοσώματα του τοίχου, ενώ θα γίνει εισχώρηση κάτω από τον τοίχο στις θέσεις που υπάρχει μαλακό υπόστρωμα. Θα χαντρωθεί επί πλέον στο βραχώδες υπόβαθρο με μικροπασάλους. Πριν τη σκυροδέτηση θα προηγηθεί σχολαστικός καθαρισμός της επιφάνειας και των αρμών της βάσης του τοίχου και βαθύ αρμολόγημα.

Η τάφος αερισμού, που προβλεπόταν στην αρχική μελέτη, πρακτικά αντικαθίσταται με τις πραγματοποιηθείσες αρχαιολογικές τομές που θα παίξουν τον ίδιο ρόλο. Η ύπαρξη της τάφου θα δώσει τη δυνατότητα «αναπνοής» στα κατακόρυφα υπόγεια τοιχώματα που έρχονται σε επαφή με το έδαφος. Βασική επιδίωξη είναι αφ' ενός να διακοπεί η επίδραση της υγρασίας στα πλευρικά τοιχώματα και αφ' ετέρου να αυξηθεί η επιφάνεια εξάτμισης των προσβληθέντων δομικών στοιχείων.

Τα σκάμματα θα πληρωθούν με χαλίκια σε δύο ζώνες διαφορετικής κοκκομετρικής σύνθεσης και μια τελική στρώση χώματος. Το πλάτος και το βάθος τους θα ταυτίζονται με το πλάτος και το βάθος των αρχαιολογικών τομών, σύμφωνα με τα σχέδια αποτύπωσης. Στον πυθμένα θα δοθεί κατάλληλη κλίση της τάξης του 0,5-2,0%, ώστε να μπορούν να απορρέουν τα νερά της βροχής ή των στεγών, που τυχόν συγκεντρώνονται εκεί. Ο πυθμένας της θα είναι στεγανός, ώστε να μην απορροφώνται τα νερά που συγκεντρώνονται σ' αυτόν. Θα τοποθετηθούν επίσης εγκάρσιοι διάτρητοι πλαστικοί σωλήνες για να εξασφαλισθεί η απορροή των νερών της βροχής προς τα νότια πρανή.

Ο νότιος τοίχος της Αγ. Κυριακής, που θα αποκαλυφθεί μετά την κατεδάφιση του τοίχου αντιστήριξης, θα αποκατασταθεί με την προβλεπόμενη και για το υπόλοιπο κτίριο σειρά εργασιών που είναι,

Για τα θεμέλια:

- Η διατήρηση και συντήρηση του τοίχου θεμελίωσης με βαθύ αρμολόγημα.

Για την τοιχοποιία:

- Καθαίρεση όλων των εξωτερικών επιχρισμάτων και αρμολογημάτων και καθαρισμός της τοιχοποιίας.

- Συρραφές των ρωγμών με χρήση λίθινων κλειδιών από υγιείς λίθους, όμοιους κατά τη μορφή και τις μηχανικές ιδιότητες με τους υπάρχοντες.

- Αρμολόγημα εξωτερικά που θα γίνει ως εξής: θα προηγηθεί βαθύς καθαρισμός των αρμών από τα σαθρά κονιάματα σε ικανό βάθος, δηλαδή άνοιγμα των αρμών και καθάρισμα, αφαίρεση χαλαρών μικρών λίθων και κονιαμάτων, έκπλυση των αρμών σε όλο το βάθος με νερό, «τσιβίκωμα» με μικρούς λίθους και στη συνέχεια προσεκτικό αρμολόγημα (γέμισμα) με πατητό ασβεστοκονίαμα (ασβέστη και άμμο με προσθήκη θηραϊκής γης).

Η τελική εμφάνιση θα προκύψει μετά από δοκιμές επί τόπου, και με ευθύνη των επιβλεπόντων μηχανικών, ώστε να συμφωνεί χρωματικά με το παλιό αρμολόγημα. Εάν κριθεί απαραίτητο μπορούν να χρησιμοποιηθούν πρόσθετα γαλάκτωμα ενισχυτικό της πρόσφυσης (τύπου SIKΑ- Latex) και υγρό (τύπου SIKΑ-1) για ενίσχυση της υγρομόνωσης, που παρέχει τη δυνατότητα αναπνοής της τοιχοποιίας.

Πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια να καθαιρεθούν μόνον τα σαθρά κονιάματα και να διατηρηθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερο ποσοστό των αρχικών, εφ' όσον αυτά παρέχουν επαρκή προστασία στην τοιχοποιία.

Το τελικό εξωτερικό αρμολόγημα θα πρέπει να γίνει με ελάχιστη εσοχή σε σχέση με τους λίθους στις περιοχές των τοιχοποιιών όπου χρησιμοποιούνται λαξευμένοι λίθοι και έχουμε ένα σχεδόν ισόδομο σύστημα, όπως στη δυτική όψη του κλίτους της Αγίας Κυριακής και στην κόγχη του ιερού της.

Οι επιφάνειες των εξωτερικών τοίχων που παραμένουν ανεπίχριστες θα καθαρισθούν από τα υπολείμματα των επιχρισμάτων με υδροβολή ή και υδραμμοβολή πλαγιαστά προς την επιφάνειά τους. Στις εξωτερικές επιφάνειες των τοίχων θα γίνει στη συνέχεια αδιαβροχοποιητικός ψεκασμός- εμποτισμός με διηθητικό βερνίκι με βάση αντιδρώντα σιλάνια ενδεικτικού τύπου Cerecil-CT12, προκειμένου να εξασφαλίζεται η αναπνοή της τοιχοποιίας.

Αντίστοιχες επεμβάσεις στερέωσης θα γίνουν και στα υπολείμματα του καταρρεύσαντος θολοσκεπούς τμήματος, στο ΝΑ τμήμα του ναού.

B.4. Άλλες εργασίες

Τμήματα του συγκροτήματος και των υπαίθριων διαμορφώσεων που αρθρώνονται με την υπό μελέτη περιοχή έχουν άμεση ανάγκη συντήρησης διότι είναι εμφανής ο κίνδυνος να καταρρεύσουν. Σ' αυτήν την κατηγορία εντάσσονται κυρίως τα οικοδομικά λείψανα της ανατολικής και βόρειας πλευράς του τρίτου κλίτους, όπως και οι τοίχοι αντιστήριξης του εδάφους του δυτικού προαυλίου για τα οποία προτείνεται η στερέωσή τους με αρμολόγημα.

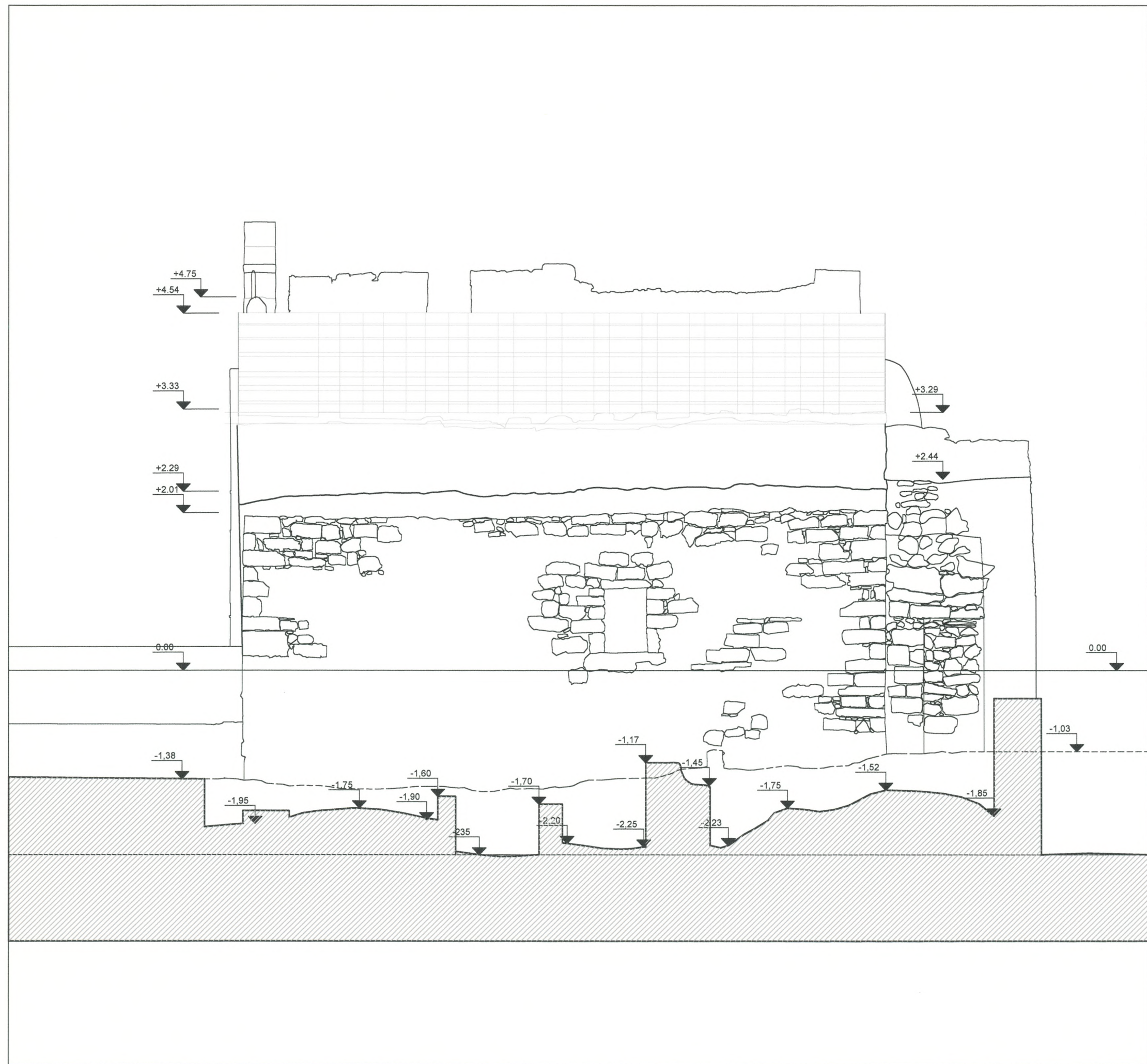
B.5. Συνοπτική έκθεση φάσεων επέμβασης

- Σταδιακή καθαίρεση τοίχου αντιστήριξης νότιας πλευράς
- Απομάκρυνση λίθων
- Κατασκευή χαλινού από οπλισμένο σκυρόδεμα
- Εγκατάσταση ικριωμάτων
- Καθαίρεση νεώτερων επιχρισμάτων και καθαρισμός νότιας όψης
- Αποξήλωση σαθρών αρμολογημάτων
- Κατασκευή ενισχύσεων τοίχων
- Κατασκευή νέων αρμολογημάτων
- Συντήρηση περιγράμματος θεμελίων τρίτου κλίτους
- Κατασκευή τάφρου αερισμού
- Καθαρισμός όψεων τοίχων

Λεζάντες πινάκων φωτογραφιών

- ΠΙΝ. 1** (26.11.03): Δυτική όψη Ζωοδόχου Πηγής κατά τη διάρκεια των εργασιών καθαρισμού
(26.11.03): Δυτική όψη Αγίας Κυριακής κατά τη διάρκεια των εργασιών καθαρισμού
(26.11.03): Κόγχη ιερού Αγίας Κυριακής
(26.11.03): Λεπτομέρεια θυρώματος Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 2** (26.11.03): Λεπτομέρεια βόρειου τοίχου Ζωοδόχου Πηγής
(26.11.03): Λεπτομέρειες Δυτικής όψης Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 3** (26.11.03): Λεπτομέρεια υδρορροής δυτικής όψης
(26.11.03): Λεπτομέρεια διαμόρφωσης βορειοδυτικής γωνίας Ζωοδόχου Πηγής
- ΠΙΝ. 4** (26.11.03): Λεπτομέρειες νότιου τοίχου μετά τις εργασίες καθαρισμού
- ΠΙΝ. 5** (18.9.03): Λεπτομέρειες σύνδεσης σωζόμενου τοίχου τρίτου κλίτους με κλίτος Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 6** (8.10.03): Δοκιμαστικές τομές στη βάση του νότιου τοίχου
(26.11.03): α' φάση αρχαιολογικών τομών κατά μήκος του νότιου τοίχου
- ΠΙΝ. 7** (26.11.03): Λεπτομέρειες αρχαιολογικών τομών κατά μήκος του νότιου τοίχου
- ΠΙΝ. 8** (12.12.03): β' φάση αρχαιολογικών τομών κατά μήκος του νότιου τοίχου
- ΠΙΝ. 9** (12.12.03): Λεπτομέρειες β' φάσης αρχαιολογικών τομών κατά μήκος του νότιου τοίχου του κλίτους της Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 10** (16.1.04): γ' φάση αρχαιολογικής τομής, γενική άποψη
(16.1.04): Λεπτομέρειες αποκαλυφθέντος / λειψάνου θεμελίου νότιου τοίχου τρίτου κλίτους
- ΠΙΝ. 11** (16.1.04): Λεπτομέρειες αποκαλυφθέντος / λειψάνου θεμελίου νότιου τοίχου τρίτου κλίτους
- ΠΙΝ. 12** (16.1.04): Λεπτομέρειες γ' φάσης αρχαιολογικής τομής στη νοτιοδυτική γωνία του κλίτους της Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 13** (16.1.04): Λεπτομέρειες γ' φάσης αρχαιολογικής τομής
- ΠΙΝ. 14** (16.1.04): Λεπτομέρειες γ' φάσης αρχαιολογικής τομής στη νοτιοανατολική γωνία του κλίτους της Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 15** (16.1.04): Σωζόμενος τοίχος τρίτου κλίτους, νοτιοανατολική γωνία Αγίας Κυριακής
- ΠΙΝ. 16** (16.1.04): Εσωτερικές τομές κατά μήκος του νότιου τοίχου

της Αγίας Κυριακής

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΥΛΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ: 210-6452374 FAX: 210-6452374 Email: pantse@otenet.gr

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ
ΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

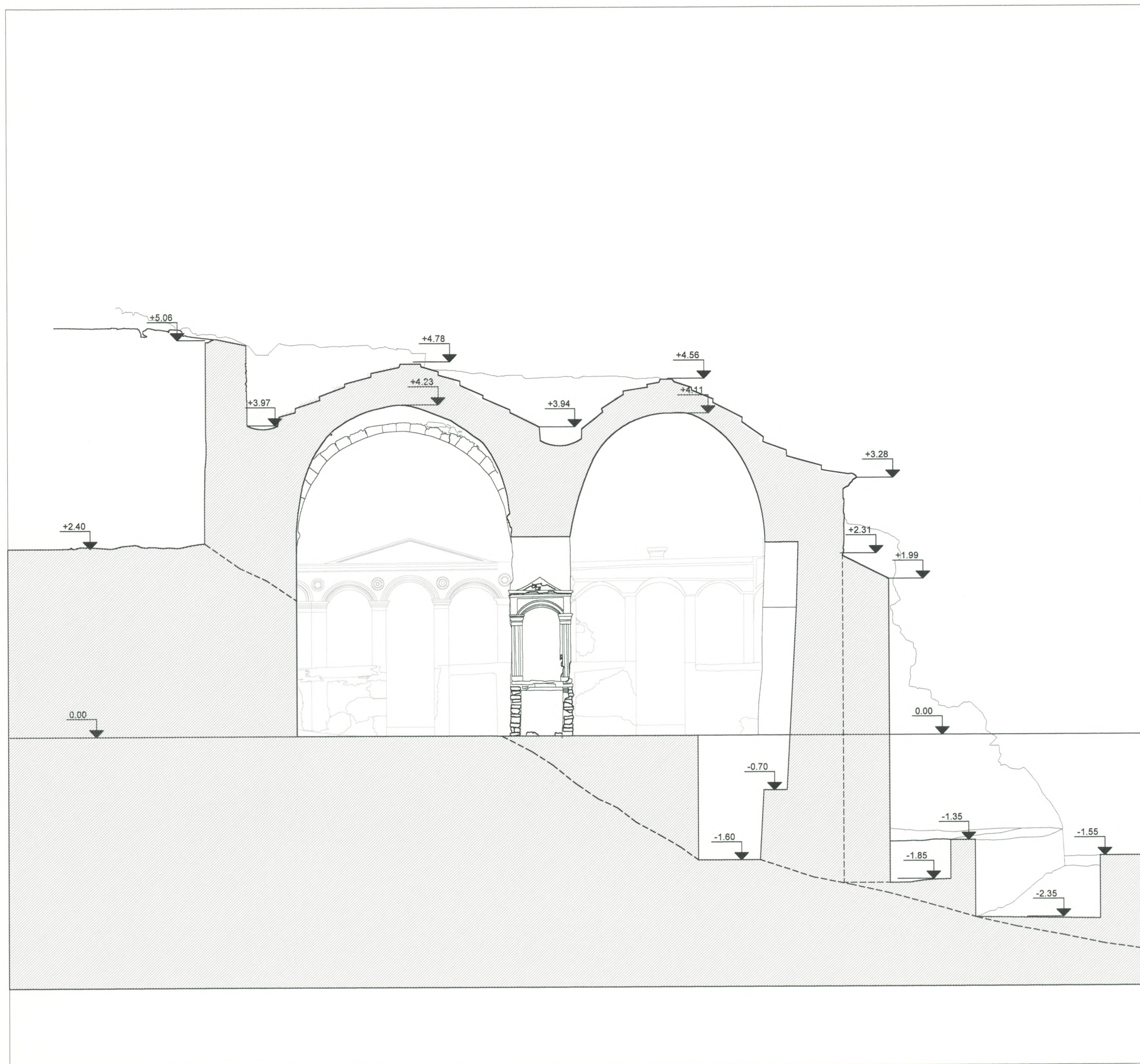
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Τα.04Α

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ:210-6452374 FAX:210-6452374 Email:parisa@otenet.gr

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

ΤΟΜΗ Α1-Α1

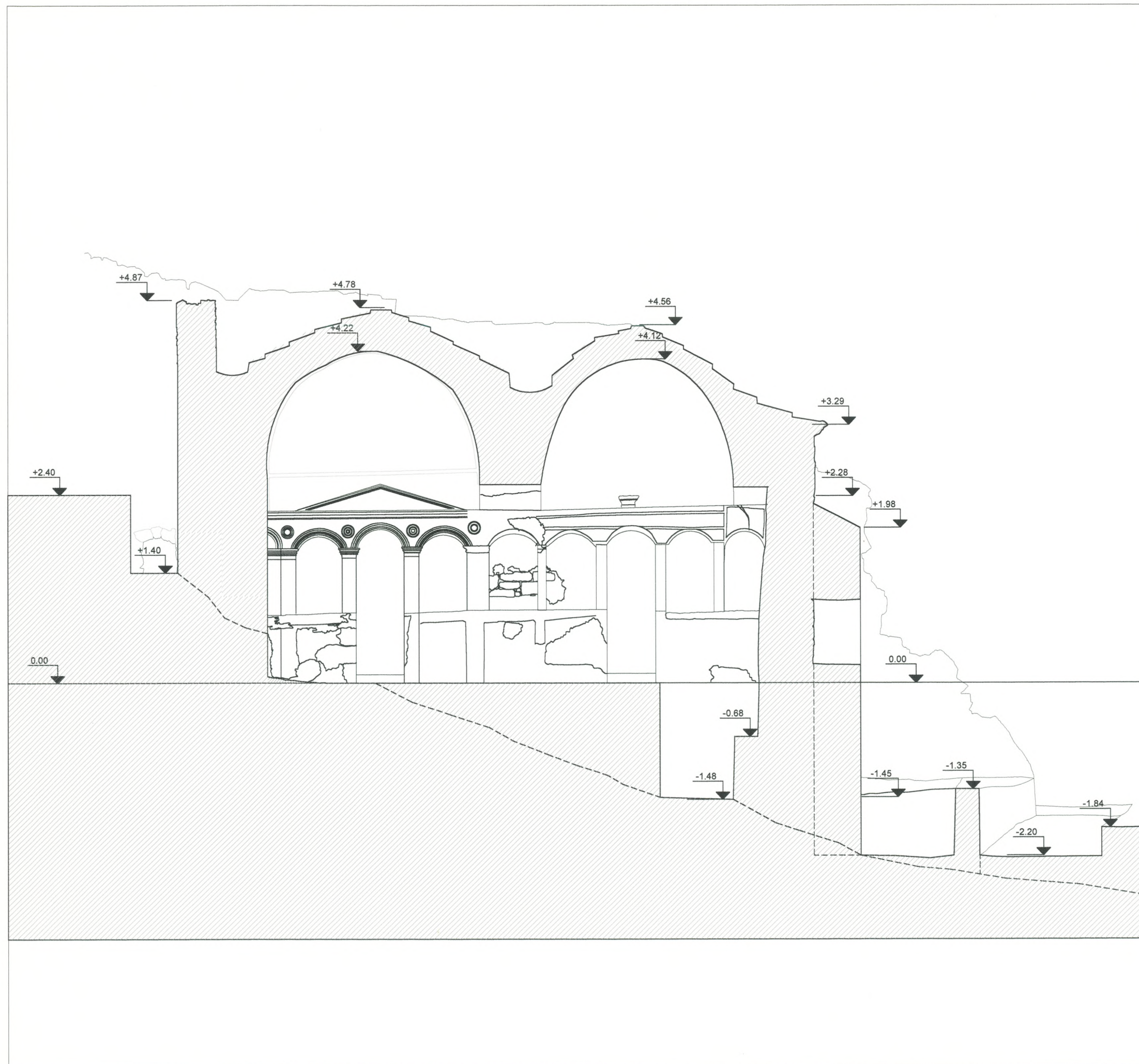
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Τα.05B

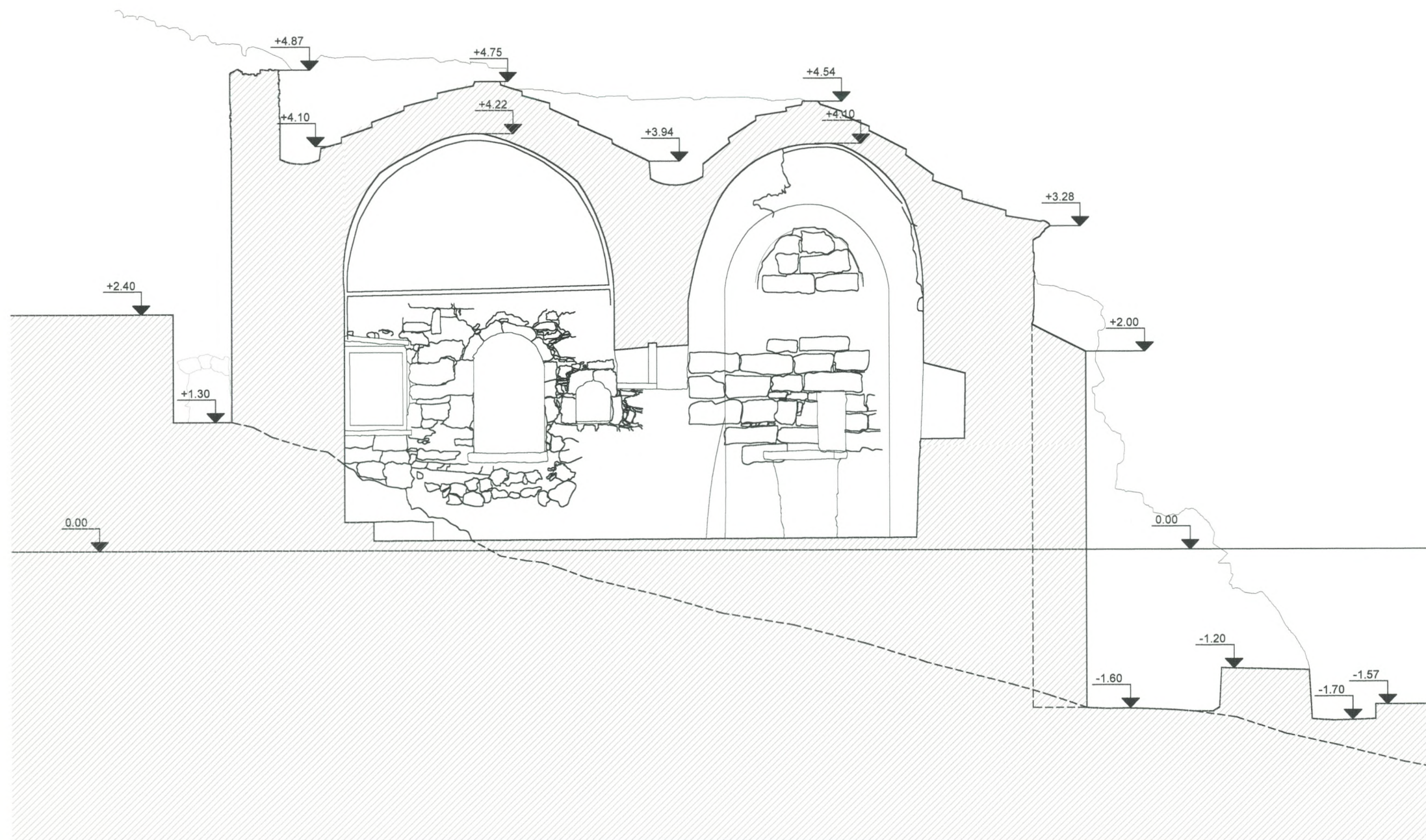
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΠΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ: 210-6452374 FAX: 210-6452374 Email: pantse@otenet.gr		
ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ		
ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ		
ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ		
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G. ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.		
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ: ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π. ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής		
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.		
ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ		
ΤΟΜΗ Β1-Β1		ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Τα.06Β
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50		
ΑΘΗΝΑ		ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ: 210-6452374 FAX: 210-6452374 Email: partsa@otenet.gr

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

ΤΟΜΗ Γ1-Γ1

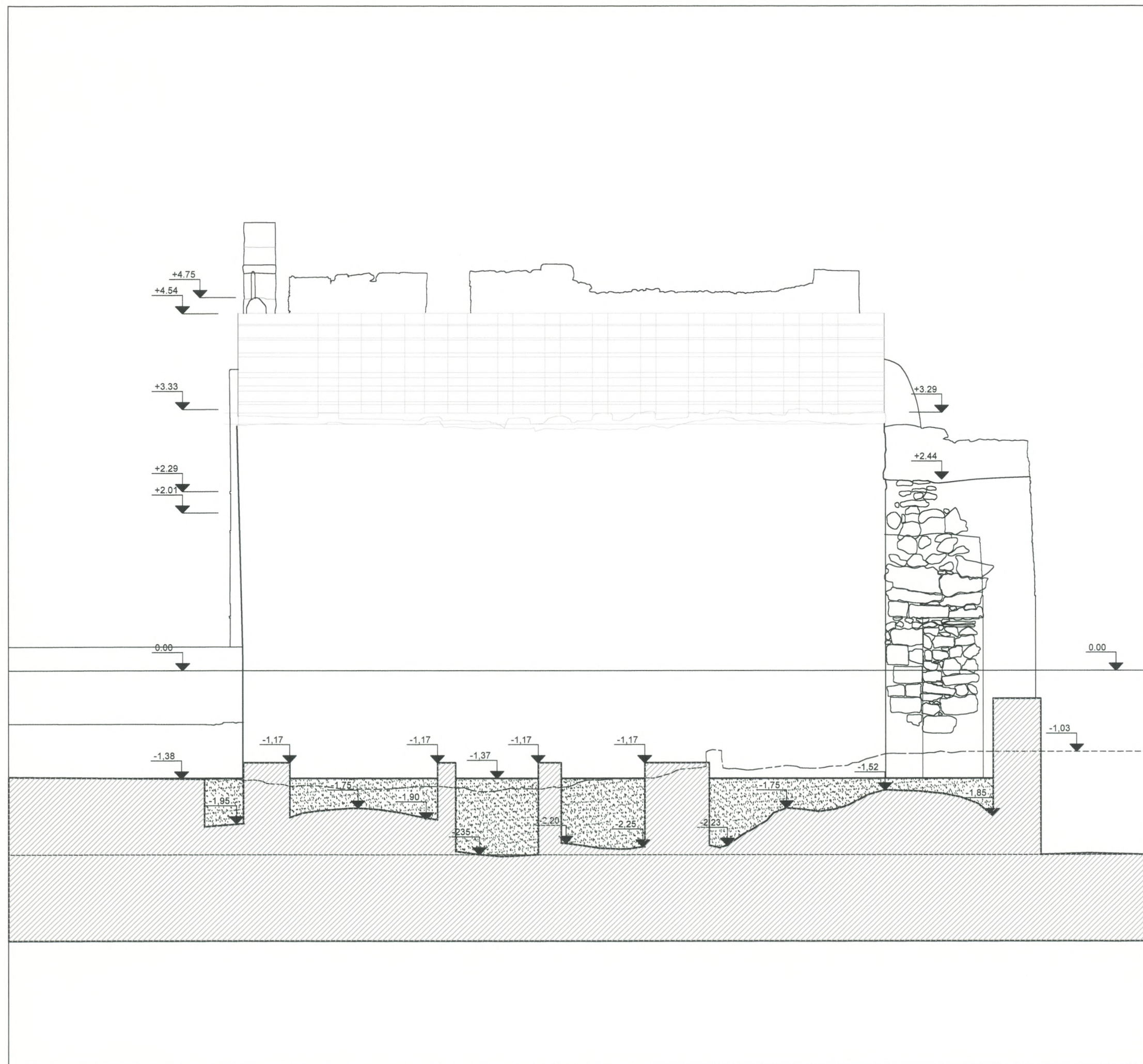
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Tα.07B

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ:210-6452374 FAX:210-6452374 Email:partsa@otenet.gr

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ
ΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

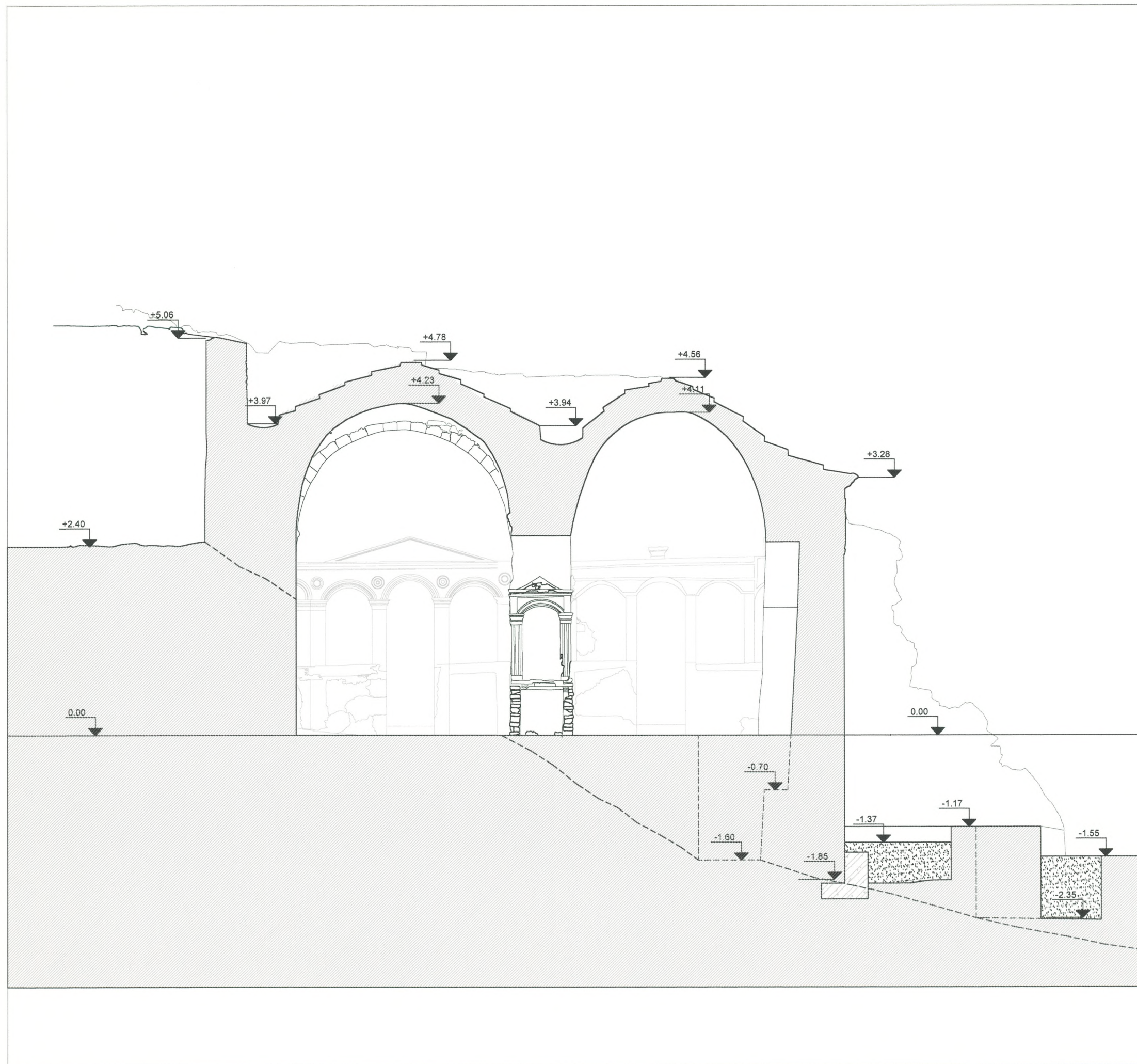
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Πα.04Α

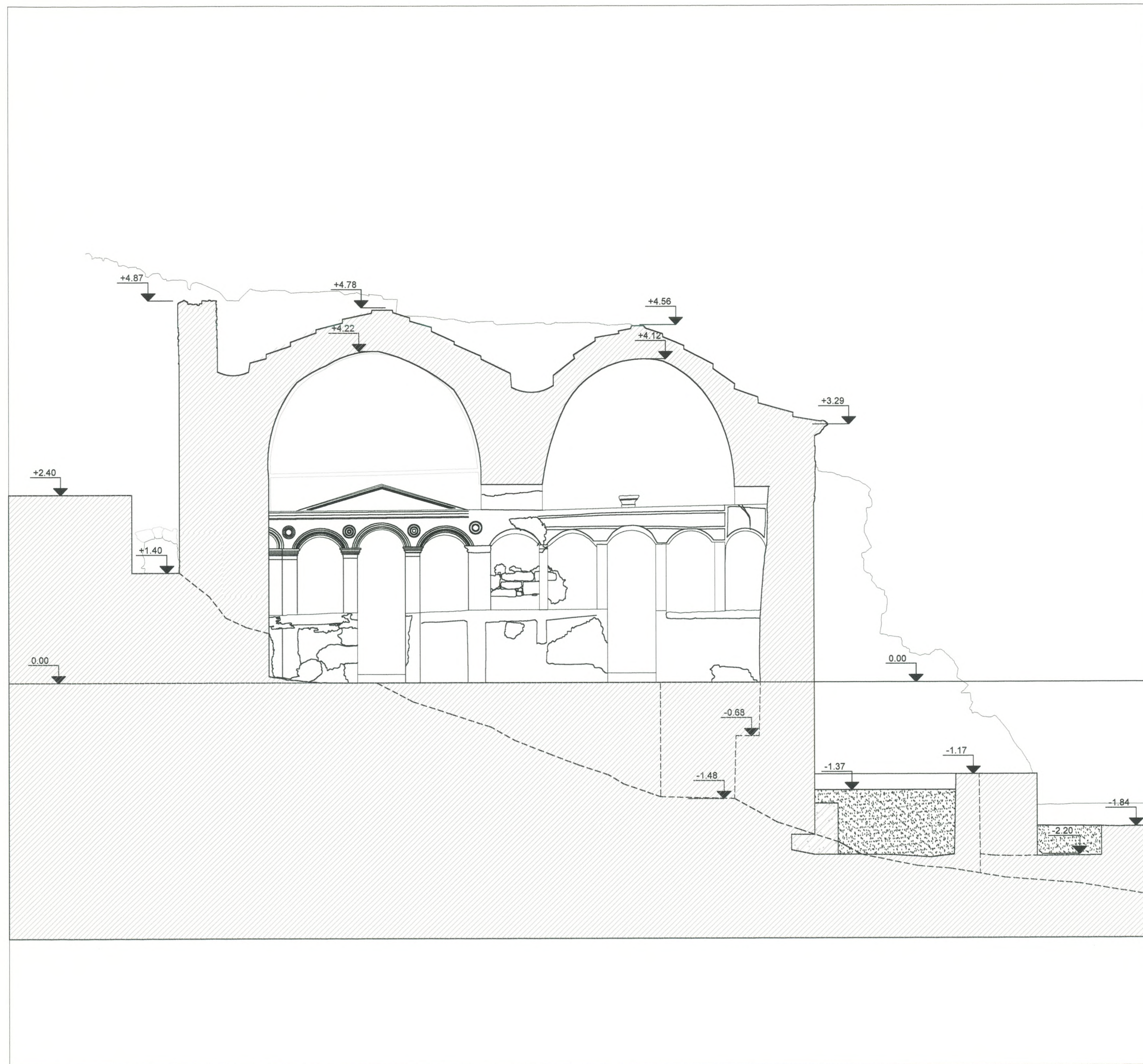
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ: 210-6452374 FAX: 210-6452374 Email: pantsa@otenet.gr	
ΕΡΓΟ:	ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΘΕΣΗ:	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ
ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G. ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:	ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π. ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:	ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΠΡΟΤΑΣΗ	
ΤΟΜΗ A1-A1	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Πα.05B
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50	
ΑΘΗΝΑ ΜΑΡΤΙΟΣ 2004	

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ: 210-6452374 FAX: 210-6452374 Email: parisa@otenet.gr

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Β1-Β1

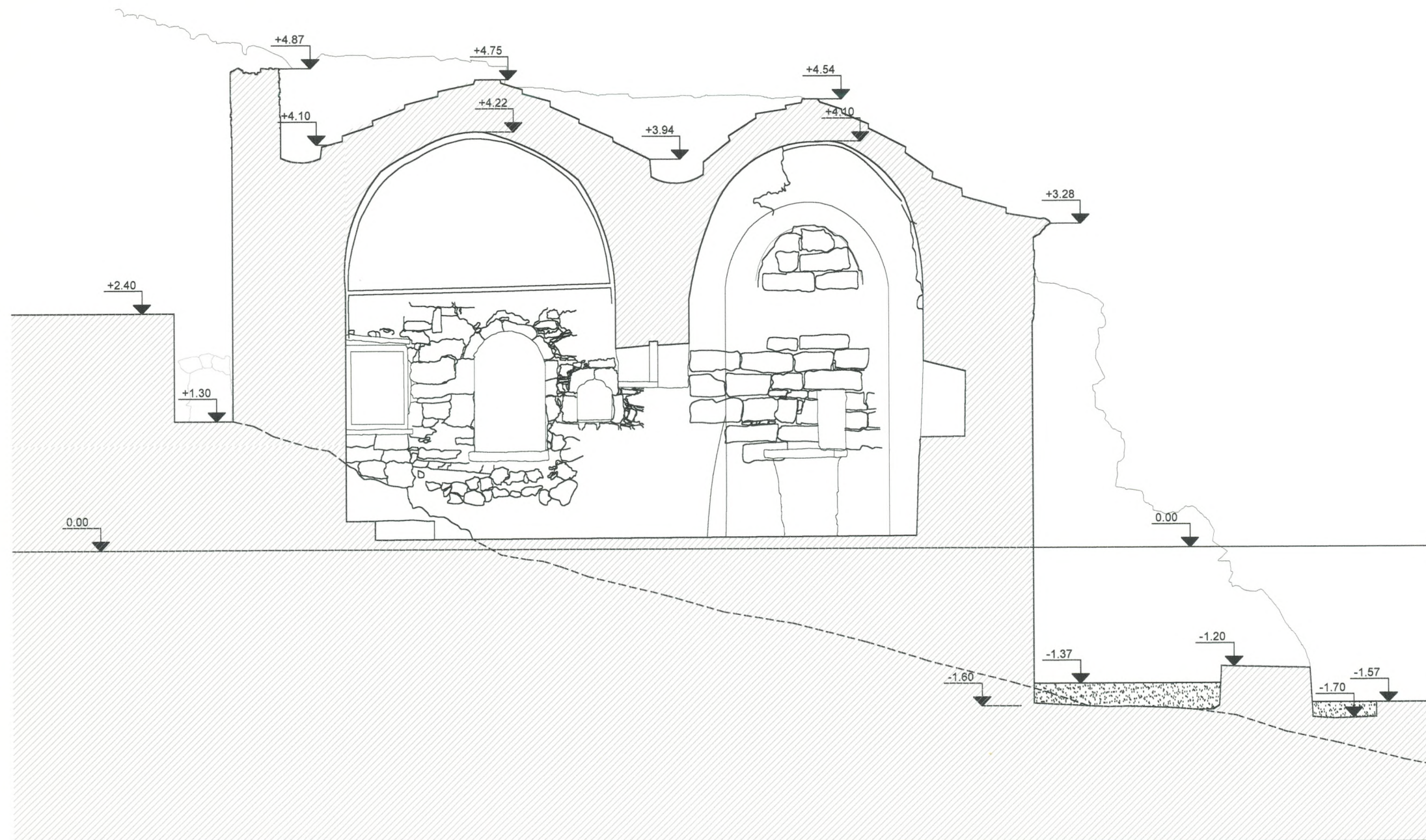
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Πα.06Β

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ARK-SIGN ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΖΟΛΕΑ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΚΟΛΥΔΑΣ - ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ 143 ΓΚΥΖΗ ΑΘΗΝΑ 11475 ΤΗΛ: 210-6452374 FAX: 210-6452374 Email: pantsa@otenet.gr

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ
ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΙΧΟΥ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΘΕΣΗ: ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.-D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
ΓΙΟΥΛΗ ΨΑΛΛΙΔΑ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Φοιτητής Αρχιτεκτονικής

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΜΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Πολιτικός - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Γ1-Γ1

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Πα.07B

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2004

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
(26-11-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
(26-11-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
(18-9-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
(26-11-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
(26-11-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
(12-12-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
(12-12-03)

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
(16-1-04)

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
(16-1-04)

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
(16-1-04)

ΠΙΝΑΚΑΣ 13
(16-1-04)

ΠΙΝΑΚΑΣ 14
(16-1-04)

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
(16-1-04)

ΠΙΝΑΚΑΣ 16
(16-1-04)

